

1.10 Pienten lasten osallisuuden vahvistaminen - Osallisuus tuntuu arjessa ja rakennetaan yhdessä

Klo 9:30-10:45

Järjestäjä: Pelastakaa Lapset ry

Teema: Kohti aitoa osallisuutta

Lasten ja nuorten osallisuutta on pyritty vahvistamaan Suomessa lainsäädännön tasolla, hankkeissa ja eri palvelusektoreilla sekä arkisen toiminnan yhteydessä lapsinäkökulmaisen tutkimustiedon ja ymmärryksen lisääntyessä. Lapsiasiavaltuutetun kertomuksessa eduskunnalle (2018) tulee kuitenkin esiin, että mm. juridisiin ikärajoihin sidottu kuuleminen vaarantaa nuorempien lasten oikeutta osallisuuteen. Lapsen oikeus ilmaista mielipidettään ei toteudu yhdenvertaisesti ja voi jäädä toteutumatta kokonaan, jos lapselta edellytetään tiettyjä taitoja tai kehitystasetta, jotta voi ilmaista mielipiteensä. Viime vuosina on keskitytty paljon edustuksellisen osallisuuden muotoihin, jotka eivät tavoita kaikkia, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia lapsia ja ovat usein rakentuneet aikuislähtöisesti.

Lasten osallisuuden voi jakaa poliittiseen, yhteiskunnalliseen ja sosiaaliseen osallisuuteen. Näitä kaikkia osallisuuden tapoja tarvitaan, jotta lapset ovat tasaveroisia kansalaisia ja heidän osallisuustajunsa voi kehittyä läpi koko elämän. Lasten tulee myös itse olla rakentamassa sopivia osallisuuden muotoja. Poliittinen osallisuus tarkoittaa mahdollisuutta tulla kuulluksi ja huomioiduksi silloin kun tehdään lapsia koskevia päätöksiä ja ratkaisuja. Yhteiskunnallinen osallisuus tarkoittaa osallisuutta erilaisissa toiminnoissa ja palvelujärjestelmässä. Sosiaalinen osallisuus puolestaan on lähiyhteisöihin kuulumista ja yhteisöllisyyttä, tulla nähdyksi, kuulluksi ja hyväksytyksi omissa lähiyhteisöissä.

Esittelemme sessiossa toimintatapoja ja keinoja, joilla lasten osallisuutta arjen yhteisöissä sekä palveluiden kehittäjinä voidaan edistää. Tuomme esiin myönteisen tunnistamisen lähestymistavan, jonka ideana on tarjota vaihtoehtoinen ja täydentävä näkökulma ongelmalähtöisille ja yksilökeskeisille lähestymistavoille. Lähestymistavassa huomio siirtyy riskeistä resursseihin, haitoista hyvinvointiin ja yksilöllisyydestä yhteisöllisyyteen. Myönteisessä tunnistamisessa tavoitellaan kohtaamisia ja toimintatapoja, jotka tukevat ihmisen itseluottamusta, itsetuntoa ja itsearvostusta. Myönteinen tunnistaminen on ihmisen aktiivista tunnustamista hänelle merkityksellisten piirteiden tai asioiden kautta.

Sessiossa ehdotamme ja työstimme kuulijoiden kanssa toimenpiteitä, ajatusmalleja ja näkökulmia, joiden avulla on mahdollista vahvistaa sekä pienten lasten kokemuksia mukanaolosta että aikuisten mahdollisuuksia tunnistaa, nähdä ja huomata lasten mukanaolon tarpeet ja edellytykset.

Puhujat:

Hanna Tulensalo, kehittämisspäälikkö Pelastakaa Lapset ry

Katja Mettinen ja Reetta Kalliomeri hankesuunnittelijat, Pelastakaa Lapset ry Arjesta voimaa –

Lapsikeskeinen työ ja myönteinen tunnistaminen lapsen arkiympäristöissä

Elina Stenvall, SOS-Lapsikylä, kehittämissuunnittelija